

Una educació siberiana

Nicolai Lilin
Proa, 2010

Nicolai Lilin relata en aquest llibre la història de la seva infància a la comunitat Urka. Aquesta comunitat, originària del nord de Sibèria, va ser deportada per Stalin a Transnístria, territori fronterer amb Ucraïna i que oficialment forma part de Moldàvia tot i gaudir d'un estatus d'independència.

Els Urka es defineixen a si mateixos com una "comunitat criminal" i desenvolupen la seva activitat especialment contra la policia i l'exercit rus. De caràcter marcadament patriarcal, el prestigi dels homes de la comunitat es mesura en funció de la duresa dels cops infringits al que consideren el seu enemic i, com a conseqüència, també sovint pels anys d'internament a les presons russes.

Es tracta d'una comunitat amb un estricte codi moral sobre el bé i el mal, fins al punt d'auto-denominar-se "criminals honestos". En aquest llibre es relata en primera persona el procés d'incorporació a la comunitat i l'adquisició del codi de valors que els serveix de referència.

Tal com l'autor explica al llibre, el primer que aprenen els infants des de ben aviat és l'ús de les armes, que formen part de la vida quotidiana. N'hi ha de "pròpies", i s'utilitzen habitualment per defensar-se o per protegir-se. Quan en-

tren a casa, s'han de deixar en el lloc privilegiat on estan les icones de la família (el "racó vermell").

També hi ha les armes "honrades" i les "de pecat". Les primeres serveixen per anar a caçar, sempre des de la idea d'humilitat i senzillesa, de forma que només es caça allò que és imprescindible, des del respecte ancestral a tots els éssers de la natura. Les segones serveixen per als objectius criminals i no poden estar dins de casa.

Els infants aprenen també a fer servir armes blanques, que anomenen "piques". Ho fan practicant amb animals morts i de seguida les utilitzen en baralles i en enfrontaments amb grups rivals. En aquesta tradició, és molt important qui és la persona que regala a un infant la primera "pica". Com més gran hagi estat la carrera criminal i els internaments a la presó de qui fa el regal, més valor dona l'infant i la comunitat al gest.

Com es pot comprendre, es tracta d'una infantesa que viu en un entorn de violència on les agressions i la mort tant d'infants, joves o adults està molt present des de ben aviat.

Davant d'aquesta violència, es potencia la creació d'un sentiment molt gran de pertinença i de suport col·lectiu que és fonamental per sobreviure en la comunitat, però especialment quan un infant

és internat en un reformatori, cosa que passa molt sovint perquè des de ben petits participen en actes violents, o quan un jove o un adult acaba a la presó. La supervivència en aquests entorns de repressió és possible precisament pel sentiment de grup.

Aquesta solidaritat i sentiment de pertinença es manifesta també en la protecció dels més dèbils, especialment de les persones amb alguna discapacitat intel·lectual, a qui qualifiquen d'àngels. Aquest és un apartat que es destaca en el relat de Nicolai Lilin, juntament amb les vivències de violència i de brutalitat entre grups enemics, en l'enfrontament amb l'exercit i la policia o en la vida en els centres d'internament.

Un darrer element rellevant a destacar és la importància que donen als tatuatges, que serveixen per explicar de forma simbòlica la biografia de la persona tatuada. El de tatuador esdevé un ofici molt respectat perquè, més enllà de la perspectiva estètica, es tracta d'un llenguatge secret per als membres de la comunitat. Arribar a ser tatuador implica passar tot un seguit de rituals i de temps d'aprenentatge fins a ser reconegut per la comunitat en aquesta activitat. Com a anècdota, en el llibre s'explica que van identificar uns infiltrats de la policia perquè els tatuatges n'havien imitat l'estètica però no tenien cap sentit pel que fa a la narració biogràfica.

Aquests són alguns dels aspectes que poden descobrir-se en les pàgines del llibre.

Des del punt de vista pedagògic, és de gran interès per comprendre com es creen les cultures i els sòlids sistemes de valor dels entorns violents i com determinats comportaments queden normalitzats. Igualment, també ens ajuda a pensar en les dificultats en els processos educatius per revertir aquests marcs de pensament, ja que no es traca només de canviar comportaments, sinó de reconstruir noves formes de vida i nous entorns valoratius.

L'autor no estalvia detalls al lector durant la narració. Explica la seva història de manera sincera i, fins i tot, amb un punt de nostàlgia. Ens mostra el que va ser la seva normalitat, els referents de la seva vida, que entren en crisi quan torna del servei militar (a l'inici explica que ha pogut fer la narració perquè ja no és a la comunitat, d'on va haver de marxar quan va ser reclutat per fer el servei militar i participar com a grup especial de "sabotejadors" a la guerra de Txetxènia). De fet, *Una educació siberiana* és el primer llibre d'una trilogia composta pels llibres *Caiguda lliure* i *L'alè de la foscor*, aquest dos darrers publicats en italià i no traduïts encara.

Així doncs, es pot dir que aquest llibre té interès en tant que novel·la biogràfica, com també el té des del punt de vista de la reflexió pedagògica sobre com l'educació en valors és un dels elements centrals en la construcció de comunitat. Ens mostra com d'important és sentir-se inclòs, ser membre d'un grup, tenir referents compartits, i com la infantesa normalitza qualsevol comportament, sempre que els referents hagin estat afectuosos i acollidors. En qualsevol cas, la lectura és sorprenent en la mesura que l'autor normalitza tot allò que en la nostra cultura considerariem comportaments i valors a erradicar, però a la vegada ens ajuda a comprendre la potència de la vivència de comunitat.

Jesús Vilar Martín
Professor de la Facultat d'Educació
Social i Treball Social
Pere Tarrés – Universitat Ramon Llull